

บทความวิจัย

ปัจจัยทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น

Factors Predicting Marital Adjustment of Pregnant Adolescents

รุ่งทิพย์ กาศักดิ์, M.S. (Rungtip Kasak, M.S.)*

เยาวลักษณ์ เสรีเสถียร, Ph.D. (Yaowalak Serisathien, Ph.D.)**

ยุพา จิวพัฒน์กุล Ph.D. (Yupa Jewpattanakul, Ph.D.)***

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และปัจจัยทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น

รูปแบบการวิจัย: การวิจัยแบบความสัมพันธ์เชิงทำนาย

วิธีดำเนินการวิจัย: กลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น ครรภ์แรก อายุระหว่าง 10-19 ปี ที่อาศัยอยู่กับสามี มารับบริการฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 145 ราย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมและแบบสอบถามการปรับตัวในชีวิตสมรส ตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งสามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาคได้ค่าเท่ากับ .76, .82 และ .78 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย สถิติอัตร สหสัมพันธ์อันดับเพียร์แมน สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย: 1) สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการปรับตัวในชีวิตสมรสอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 64.86$, $SD = 13.36$)
2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในชีวิตสมรสในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ($r = .357$) การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม ($r = .349$) และความเพียงพอของรายได้ครอบครัว ($\eta = .303$) ทั้งนี้ อายุ ระดับการศึกษา และลักษณะครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส ($r = .036$, $p = .012$ และ $\eta = .005$ ตามลำดับ)
3) ปัจจัยทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ($\beta = .275$) การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .264$) และความเพียงพอของรายได้ครอบครัว ($\beta = .254$) โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปรับตัวในชีวิตสมรสในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นได้ ร้อยละ 26.8 ($R^2 = .268$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

* อาจารย์ ภาควิชาการพยาบาลสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการพยาบาลสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สรุป: ปัจจัยทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น คือ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม และความเพียงพอของรายได้ครอบครัว โดยสามารถทำนายได้ ร้อยละ 26.8 ดังนั้น จึงควรจัดโปรแกรมที่ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง จัดหาหรือแนะนำแหล่งสนับสนุนทางสังคมให้แก่สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น เพื่อให้สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นปรับตัวในชีวิตสมรสได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การปรับตัวในชีวิตสมรส / สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น

Abstract

Purpose: To examine factors related to marital adjustment and its predictors among pregnant adolescents.

Design: Correlational predictive research.

Method: The subjects consisted of 145 pregnant adolescents living with their husbands, aged between 10-19 years, who attended the antenatal clinic at Siriraj Hospital. Data were collected using the Demographic Data Questionnaire, Rosenberg's Self-esteem Scale, the Multidimensional Scale of Perceived Social Support Scale, and the Short-Form Locked Marital Adjustment Questionnaire. All instruments were tested for their reliability. Their Cronbach's alpha coefficients were .76, .82, and .78, respectively. Descriptive statistics, Eta coefficient, Spearman's rank correlation coefficient, Pearson's product moment correlation, and Stepwise multiple regression were used to analyze data.

Finding: 1) pregnant Adolescents had a moderate level of marital adjustment ($\bar{x} = 64.86$, $SD = 13.36$)

2) Factors positively and significantly associated with marital adjustment at the level of .05 were self esteem ($r = .357$), social support ($r = .349$), and sufficient family income ($\eta = .303$). However, age, education level, and type of family were no related to marital adjustment ($r = .036$, $p = .012$, and $\eta = .005$, respectively)

3) Predictors of marital adjustment in pregnant adolescents were self-esteem ($\beta = .275$), social support ($\beta = .264$), and sufficient family income ($\beta = .254$). They accounted for 26.8% ($R^2 = .268$) of the variance.

Conclusion: Predictors of marital adjustment in pregnant adolescents were self-esteem, social support, and sufficient family income. Therefore, nurses should enhance their self-esteem and provide the sources of social support so that pregnant adolescents can improve their marital adjustment.

Keyword: Marital Adjustment / Pregnant Adolescents

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานหลักที่สำคัญที่สุดของสังคม ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกในครอบครัวด้วยการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อชีวิตของทุกคน (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันปัญหาครอบครัวในสังคมไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นจากสถิติของกรมการปกครองเปรียบเทียบตั้งแต่ ปี 2550 ถึงปี 2553 พบว่า คู่สมรสในประเทศไทยมีอัตราการหย่าร้างเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือประมาณ 3 คู่ที่แต่งงาน จะหย่าร้าง 1 คู่ (กรมการปกครอง, 2555) โดยเฉพาะการหย่าร้างในคู่สมรสวัยรุ่น ที่มีอัตราสูงเกือบครึ่งของการหย่าร้างทั้งหมด (Trace et al, 2013) การหย่าร้างของคู่สมรสที่สูงขึ้นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความวิกฤตและความล่มสลายของสถาบันครอบครัว อันเนื่องมาจากคู่สมรสไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ มีการศึกษา พบว่า การปรับตัวในชีวิตสมรสมีความสัมพันธ์กับระดับความสุขในชีวิต (Muhammad, Naeem, and Khalid, 2014) และเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายความรู้สึกเบื่อหน่ายในการใช้ชีวิตคู่ และนำมาซึ่งการหย่าร้างได้สูงสุด (Burhanand Zafer, 2013)

การปรับตัวในชีวิตสมรสเป็นมิติหนึ่งของคุณภาพชีวิตสมรส และมีความสำคัญต่อคู่สมรสอย่างมาก (ดารา จ้อยใบ, 2554) เพราะเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวให้มีความสุข มีความมั่นคงในชีวิต (สุธรรม นันทมงคลชัย, พูนสุข ช่วยทอง, ประภัสสร ฐปมงคล และ สุรินทร์ กลัมพากร, 2548) การปรับ

ตัวในชีวิตสมรส หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาในลักษณะการใช้ชีวิตคู่ที่หลีกเลี่ยงหรือแก้ไขความขัดแย้ง การเห็นตรงกันในเรื่องเพศสัมพันธ์ ความสอดคล้องหรือเข้ากันได้ รวมทั้งมีความใกล้ชิดสนิทสนมและมีกิจกรรมร่วมกัน สามารถเติมเต็มความคาดหวังของแต่ละฝ่ายได้ (Locke, 1951) ทั้งนี้ การปรับตัวในชีวิตสมรสขึ้นอยู่กับความพร้อมของวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้วย (นิตยา ไทยภิรมณ์, 2555) ดังนั้น คู่แต่งงานจึงควรอยู่ในวัยที่เหมาะสมและมีความพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นที่ผ่านมามีการศึกษาที่พบปัญหาการปรับตัวในคู่สมรสวัยรุ่น เช่น Muhammad et al, (2014) พบว่า คู่สมรสที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี มีระดับการปรับตัวในชีวิตสมรสและความพึงพอใจในชีวิตต่ำกว่าคู่สมรสที่มีอายุมากกว่า หรือเท่ากับ 35 ปี และ Lehrer (2006 อ้างถึงใน Muhammad et al, 2014) พบว่า การแต่งงานตั้งแต่อายุน้อยมีความเสี่ยงที่จะล้มเหลวในชีวิตคู่และหย่าร้างสูง นอกจากนี้ Santhya et al, (2010) พบว่า สตรีที่แต่งงานอายุน้อยกว่า 18 ปี มีความสามารถในการปรับตัวในชีวิตสมรสต่ำกว่าสตรีที่แต่งงานในวัยผู้ใหญ่ในทุกด้าน โดยเฉพาะเรื่องการใช้เวลาและการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การดูหนัง ท่องเที่ยว การพูดคุยเพื่อปรึกษาหารือเรื่องต่างๆ นอกจากนี้ ยังพบว่าสตรีวัยรุ่นมีประสบการณ์ถูกสามีกระทำการรุนแรงทางร่างกายร้อยละ 32 ทางเพศร้อยละ 37 และสูงกว่าวัยผู้ใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การที่วัยรุ่นมีปัญหาในการปรับตัวในชีวิตสมรสมากกว่าวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากการปรับตัวในชีวิตสมรสมีบริบทที่ซับซ้อนและมีปัจจัยเกี่ยวข้องมาก ทั้งด้านบุคลิกภาพส่วนตัว สังคม อารมณ์ ประสบการณ์เดิมในชีวิต เพราะเป็นเรื่องแปลกใหม่ที่คนสองคนต้องมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ต้องปรับตัวเข้าหากันในทุกเรื่อง ซึ่งต้องอาศัยความอดทน วุฒิภาวะทางอารมณ์ และ

การสื่อสารที่ดี (Mehtap and zual, 2014) เนื่องจากวัยรุ่นอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงฮอร์โมนทางเพศต่อมไร้ท่อ และการปรับตัวทางสังคม ร่วมกับสมองที่ควบคุมอารมณ์ยังไม่สมบูรณ์ ทำให้วัยรุ่นมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ขาดความยืดหยุ่น หุนหันพลันแล่น ขาดความอดทนและการไตร่ตรองที่รอบคอบ (นิตยา ไทยาภิรมณ์, 2555) เมื่อมาใช้ชีวิตคู่หรืออยู่ด้วยกัน จึงเกิดความยากลำบากในการปรับตัวเข้าหากัน โดยเฉพาะในรายที่มีการตั้งครรภ์เกิดขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้วางแผน จึงเป็นเรื่องท้าทายต่อคู่สมรสที่นอกจากจะต้องปรับตัวเข้าหากันเองแล้ว การตั้งครรภ์ยังก่อให้เกิดความตึงเครียดในการปรับบทบาทการเป็นบิดามารดาด้วย การปรับตัวในชีวิตสมรสในขณะตั้งครรภ์จึงมีผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตใจของสตรีวัยรุ่นและสุขภาพทารกในครรภ์เป็นอย่างมาก (Trace et al, 2013) นอกจากนี้ การตั้งครรภ์ทำให้วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่คงที่ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนในร่างกาย โดยมีการหลั่งเอสโตรเจนและโปรเจสเตอโรนมากขึ้น ร่วมกับภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดความกลัว ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการคลอด (May and Mahlmeisler, 1994 อ้างใน ศรุตยา รongเลื่อน, ภัทธวลัย ตลิ่งจิตร และ สมประสงค์ ศิริบริรักษ์, 2555) ทำให้สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นมีภาวะพึ่งพาสูง โดยเฉพาะการพึ่งพาสามี เนื่องจากเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดที่สุด จึงมีความคาดหวังที่จะให้สามีตอบสนองความต้องการ โดยเฉพาะเรื่องความเข้าใจ การเป็นกำลังใจ การเป็นคู่คิดและที่ปรึกษา (Immaket et al, 2009; ศรุตยา รongเลื่อน และคณะ, 2555) ต้องการให้สามีแสดงความรักความผูกพันมากขึ้น หากสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการปรับตัวและมีสัมพันธภาพที่ดีกับสามี จะได้รับการตอบสนองทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้มีความสุขในขณะตั้งครรภ์มากขึ้น ซึ่ง Yumiko and Hissako (2012) พบว่า การยอมรับและการสนับสนุน

จากสามีมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรสขณะตั้งครรภ์ และทำให้มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ขณะเดียวกันหากสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการปรับตัวในชีวิตสมรสไม่ดีจะนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ มากมายที่กระทบต่อสุขภาพกายและจิตใจของสตรีตั้งครรภ์เอง เช่น การหย่าร้างหรือแยกทาง การถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายและทางเพศ การทำแท้ง บางรายเกิดภาวะซึมเศร้าและเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย (Coyne and Delongis อ้างถึงใน Melek and Ercumend, 2008; ดารา จ้อยใบ, 2554; Trace et al, 2013) ส่วนผลกระทบต่อทารกในครรภ์ พบว่า ความขัดแย้งของคู่สมรสขณะตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์กับการคลอดก่อนกำหนด ทารกน้ำหนักตัวน้อย และเมื่อโตขึ้นจะมีปัญหาด้านพฤติกรรม อารมณ์ การปรับตัว การสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นสูงกว่าเด็กทั่วไป (Frick, 1993; Kim, 2001 อ้างถึงใน Melek and Ercumend, 2008; Yumiko and Hissako, 2012; Trace et al, 2013)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น เนื่องจากที่ผ่านมายังมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวในชีวิตสมรสในกลุ่มสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่จะศึกษาในกลุ่มทั่วไป ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางในการช่วยเหลือและส่งเสริมการปรับตัวในชีวิตสมรสแก่สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นและครอบครัว สามารถให้กำเนิดทารกที่มีคุณภาพและไม่เป็นภาระแก่สังคมในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ

ระดับการศึกษา ความเพียงพอของรายได้ครอบครัว ลักษณะครอบครัว ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม กับการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส พบว่า ส่วนใหญ่จะทำการศึกษาในคู่สมรสทั่วไป ส่วนในกลุ่มวัยรุ่นหรือสตรีตั้งครรภ์ยังมีการศึกษาค่อนข้างน้อย ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรสได้แก่ อายุ โดยพบว่าอายุสามารถทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสได้ (Bayraktaroglu and Cakici, 2013) ระดับการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการปรับตัวในชีวิตสมรส โดยคู่สมรสที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีการปรับตัวในชีวิตสมรสได้ดีกว่า (สุธรรม นันทมงคลชัย และคณะ 2548; Mihalcea, Lliescu and Dinca, 2013) รายได้ครอบครัว หรือภาวะการเงิน พบว่า คู่สมรสที่มีรายได้ทั้งคู่ หรือไม่มีปัญหาด้านการเงินจะมีการปรับตัวในชีวิตสมรสได้ดี (Kinnunen and Feldt, 2004; Farhana, Tahir and Srida, 2010; Yumiko and Hissako, 2012; Muhammad et al, 2014) ลักษณะครอบครัว เช่น อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยวหรือขยาย และความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ครอบครัวมีความอบอุ่น มีความสัมพันธ์กับสัมพันธ์ภาพของคู่สมรสเช่นกัน (Denery et al, 2011; Trace et al, 2013; Judith et al, 2014) แหล่งสนับสนุนทางสังคม พบว่า สัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส โดยคู่สมรสที่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือทางสังคมที่เพียงพอ จะสามารถปรับตัวในชีวิตสมรสได้ดี (สิริพงษ์ ศรีตุลา, 2541 สุธรรม นันทมงคลชัย, พูนสุข ช่วยทอง,

ประภัสสร ฐปมงคล และสุรินทร์ กลัมพากร, 2548; Farah et al, 2013; Claude et al, 2014) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง คู่สมรสที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง จะรู้สึกนับถือตนเอง และเชื่อมั่นในความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ ทำให้มีการปรับตัวในชีวิตสมรสได้ดี (Robinson and Cameron, 2012; Erol and Orth, 2013; Claude et al, 2014)

การปรับตัวในชีวิตสมรส ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดของ Lock (1951) หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาในลักษณะการใช้ชีวิตคู่ที่หลีกเลี่ยงหรือแก้ไขความขัดแย้ง การเห็นตรงกันในเรื่องเพศสัมพันธ์ ความสอดคล้องหรือเข้ากันได้ รวมทั้งมีความใกล้ชิดสนิทสนมและมีกิจกรรมร่วมกัน สามารถเติมเต็มความคาดหวังของแต่ละฝ่ายได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Correlational predictive research)

ประชากร คือ สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นอายุระหว่าง 10-19 ปีบริบูรณ์

กลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นอายุระหว่าง 10-19 ปีบริบูรณ์ ที่มาฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ โรงพยาบาลศิริราช โดยเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ ธันวาคม 2554-มีนาคม 2555 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทำนายภาวะซึมเศร้าในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น (รุ่งทิพย์ กาศักดิ์ เยาวลักษณ์ เสรีเสถียร และอารีรัตน์ บางพิเชษฐ์, 2556) ซึ่งคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตามสะดวก (Convenience sampling) จากผู้ที่มาฝากครรภ์ในแต่ละวัน ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกเข้าศึกษาดังนี้

1. เป็นการตั้งครรภ์เดี่ยว โดยมีอายุครรภ์ตั้งแต่ 12 สัปดาห์ หรือตั้งแต่ไตรมาสที่สองขึ้นไป

2. ไม่มีโรคแทรกซ้อน เช่น โรคเลือด โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน เป็นต้น

3. ไม่มีประวัติความบกพร่องทางจิตใจ โดยตรวจสอบข้อมูลจากเวชระเบียนผู้ป่วย

4. ทารกในครรภ์ไม่มีความผิดปกติ หรือน้ำหนักตัวน้อยกว่าอายุครรภ์ โดยดูข้อมูลจากเวชระเบียนและผลการตรวจคลื่นเสียงความถี่สูง

5. มีผลเลือดที่ตรวจขณะฝากครรภ์ปกติ

6. มีสถานภาพสมรสคู่ และอาศัยอยู่กับสามี ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการวิเคราะห์อำนาจทดสอบ (Power analysis) สำหรับสถิติสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regressions) โดยกำหนดค่า $\alpha = .05$ $\text{Power} = .80$ ค่าขนาดอิทธิพลขนาดปานกลาง ($f_2 = 0.15$) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 131 คน และในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรวม 145 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ความเพียงพอของรายได้ ครอบครัว และลักษณะครอบครัว

2. แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง Rosenberg's Self-Esteem Scale วัดระดับความรู้สึกของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง หรือการยอมรับตนเอง ซึ่ง พักรัตน์วิไล ศรีแสง (Srisang, 2003) ได้แปลเป็นภาษาไทยด้วยวิธีแปลย้อนกลับ (back translation) มีข้อความทั้งหมด 10 ข้อ โดย 8 ข้อ เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกถึงคุณค่าและการยอมรับตนเอง และอีก 2 ข้อ เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้สมรรถนะและความสามารถของตนเอง ลักษณะคำตอบเป็นแบบลิเคิร์ต 4 ระดับ ตั้งแต่ 1 (ไม่เห็น

ด้วยอย่างยิ่ง) ถึง 4 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) มีคะแนนอยู่ในช่วง 10-40 คะแนนสูง แสดงว่า มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง

3. แบบสอบถามการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม The Multidimensional Scale of Perceived Social Support: MSPSS สร้างขึ้นโดย Zimet, Dahlem and Farley (1988 อ้างถึงใน พิทักษ์พล บุญมาลิก, 2005) เป็นการประเมินระดับความช่วยเหลือทางสังคมแบบพหุมิติหรือการสนับสนุนช่วยเหลือจากแหล่งที่ต่างกัน แปลเป็นภาษาไทยด้วยวิธีแปลย้อนกลับโดย พิทักษ์พล บุญมาลิก (2005) มีจำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วยการรับรู้การสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน และบุคคลสำคัญ ลักษณะคำตอบเป็นแบบลิเคิร์ต 7 ระดับ ตั้งแต่ 1 (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ถึง 7 (เห็นด้วยอย่างมากที่สุด) มีค่าคะแนนอยู่ในช่วง 12-84 คะแนนสูง แสดงว่า มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมมาก ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในการศึกษาที่ผ่านมาอยู่ในระดับดี คือ .88 (กนิษฐ์ สวรรค์, 2554)

4. แบบสอบถามการปรับตัวในชีวิตสมรส The Short-Form Locke Marital Adjustment Questionnaire สร้างขึ้นโดย Locke (1951) และได้รับการพัฒนาโดย Kimmel and Veen (1974) ซึ่ง ยุพา จิวพัฒน์กุล (2553) แปลเป็นภาษาไทย มีคำถามทั้งหมด 14 ข้อ แบ่งออกเป็นด้านพึงพอใจด้านเพศสัมพันธ์ 4 ข้อ ด้านความสอดคล้องหรือเข้ากันได้ 6 ข้อ และด้านความใกล้ชิดสนิทสนม 4 ข้อ มีคำถาม 8 ข้อ ที่มีลักษณะคำตอบแบบให้เลือกตอบ (Multiple-choice) ได้แก่ ก. บ่อยครั้ง ข. บางครั้ง ค. นานๆ ครั้ง และข้อคำถาม 5 ข้อที่ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตสมรส มีลักษณะเป็นแบบลิเคิร์ต 6 ระดับ คือ 1 (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ถึง 6 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) และข้อสุดท้ายเป็นคำถามเกี่ยวกับความสุขในชีวิตสมรส ซึ่งเป็นแบบลิเคิร์ต 7 ระดับ คือ ไม่มีความสุขเลย จนถึง มีความสุขอย่างมาก

การแปลผลคะแนนในเพศหญิงแบ่งออกเป็น 3 ระดับ (Locke, 1951 อ้างถึงใน ยุพา จิ่วพัฒนกุล, 2553) คือ

คะแนนรวม 28-55 หมายถึง การปรับตัวในชีวิตสมรสต่ำ

คะแนนรวม 55.5-73 หมายถึง การปรับตัวในชีวิตสมรสปานกลาง

คะแนนรวม 73.5-89.5 หมายถึง การปรับตัวในชีวิตสมรสสูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปทดลองใช้ในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มารับบริการที่หน่วยฝากครรภ์ โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นพบว่าแบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม และแบบสอบถามการปรับตัวในชีวิตสมรส มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ .76, .82 และ .78 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้ข้อมูลบางส่วนจากงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยทำนายภาวะซึมเศร้าในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น มาทำการวิเคราะห์ทุติยภูมิ (Secondary data analysis) ผู้วิจัยได้ขออนุมัติใช้ข้อมูลและผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล รหัสโครงการ 550/2554 (EC3) เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2555

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช
2. หลังจากได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยเข้า

พบแพทย์และพยาบาลหัวหน้าหน่วยฝากครรภ์ โรงพยาบาลศิริราชเพื่อแนะนำตัวชี้แจงรายละเอียดและจุดมุ่งหมายในการทำวิจัย

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนโดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยศึกษาจากใบฝากครรภ์และเวชระเบียนของสตรีตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ในแต่ละวัน

4. แนะนำตนเองและสร้างสัมพันธภาพกับสตรีตั้งครรภ์ จากนั้น ชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการวิจัย พร้อมทั้งอ่านรายละเอียดแบบฟอร์มการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างให้สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นทราบ เมื่อสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นยินดียอมรับร่วมวิจัยจึงให้ลงชื่อยินยอมเข้าร่วมวิจัย ในกรณีที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองหรือสามีของสตรีตั้งครรภ์ก่อน

5. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งหมด 5 ชุด จำนวน 66 ข้อ ใช้เวลาประมาณ 20-30 นาที พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยก่อนตอบแบบสอบถาม และในกรณีที่สตรีตั้งครรภ์ตอบคำถามไม่สมบูรณ์หรือไม่สะดวกใจที่จะตอบในข้อใดข้อหนึ่ง จะถือว่าเป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์และจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

6. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

1. หาค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของข้อมูลส่วนบุคคล
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสถิติ อีต้า (Eta coefficient) สหสัมพันธ์เพียร์แมน

(Spearman's Rank Correlation Coefficient) และสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

3. วิเคราะห์ปัจจัยทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ทั้งนี้ได้แปลงข้อมูลเชิงคุณภาพ (ความเพียงพอของรายได้ครอบครัวลักษณะครอบครัว) ให้อยู่ในรูปตัวแปรหุ่นก่อนนำไปวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น ส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นตอนปลายอายุ 17-19 ปี (ร้อยละ 84.1) โดยมีอายุเฉลี่ย 17.7 ปี ($SD = 1.28$) (อายุต่ำสุด 13 ปี อายุสูงสุด 19 ปี) มากกว่าครึ่งจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 57.2) รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมปลาย (ร้อยละ 32.5) มีรายได้ครอบครัวน้อยกว่า 10,000 บาท และอยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49 เท่ากัน รายได้เฉลี่ย 10,974 บาท ($SD = 5780.87$) ความเพียงพอของรายได้ครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่พอใช้ (ร้อยละ 75.2) ลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย (ร้อยละ 77.2) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง พบว่ามีระดับคะแนนเฉลี่ยปานกลาง 29.77 ($SD = 3.55$) การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมมีระดับคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างสูง 67.99 ($SD = 10.22$) การปรับตัวในชีวิต

สมรสมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 64.86 ($SD = 13.36$) และเมื่อคิดเป็นจำนวนร้อยละพบว่า ปรับตัวอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด (ร้อยละ 46.2) รองลงมาเป็นระดับสูง (ร้อยละ 29.7) และร้อยละ 24.1 ปรับตัวในระดับต่ำดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การปรับตัวในชีวิตสมรส ($n = 145$)

ระดับการปรับตัว	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ	35	24.1
ระดับปานกลาง	67	46.2
ระดับสูง	43	29.7
$\bar{x} = 64.862$ $SD = 13.36$ ระดับปานกลาง		

2. ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา ความเพียงพอของรายได้ครอบครัว ลักษณะครอบครัว ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม กับ การปรับตัวในชีวิตสมรส พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ($r = .357$) การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม ($r = .349$) และความเพียงพอของรายได้ครอบครัว ($\eta = .303$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในชีวิตสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วน อายุ ระดับการศึกษา และลักษณะครอบครัว พบว่า มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรสอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น ($n = 145$)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
1. อายุ	$r = .036$
2. ระดับการศึกษา	$p = .012$
3. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง	$r = .357^*$
4. ความเพียงพอของรายได้ครอบครัว	$\eta = .303^*$
5. ลักษณะครอบครัว	$\eta = .005$
6. การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม	$r = .349^*$

* $p < .05$

3. ปัจจัยทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (SE) เป็นปัจจัยที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 1 สามารถทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสได้ร้อยละ 12.8 ($\beta = .275$) การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม (SP) เป็นปัจจัยที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 2 สามารถทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.6 ($\beta = .264$) และความเพียงพอของรายได้ครอบครัว (EI) เป็นปัจจัยที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 3 สามารถทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.4 ($\beta = .254$) โดยปัจจัยทั้ง 3 สามารถร่วมกันทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นได้ร้อยละ 26.8 (ดังตารางที่ 3)

สมการที่ได้จากการวิเคราะห์หัดถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของปัจจัยที่นำเข้าสมการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถเขียนเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y = 5.204 + .991 (SE) + .360 (SP) + 7.834 (EI)$$

$$Z = .275 (SE) + .264 (SP) + .254 (EI)$$

การอภิปรายผล

1. การปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่า ส่วนใหญ่มีการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 46.2 รองลงมาอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 29.7 และมีจำนวนถึงร้อยละ 24.1 ที่มีการปรับตัวในชีวิตสมรสในระดับต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ Santhya et al, (2010) พบว่า วัยรุ่นมีการปรับตัวในชีวิตสมรสอยู่ในระดับต่ำกว่าสตรีที่แต่งงานในวัยผู้ใหญ่ในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้เวลาหรือทำกิจกรรมร่วมกัน หรือการเป็นคู่คิดคู่ปรึกษาที่ดี เนื่องจากการปรับตัวในชีวิตสมรสเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายด้าน ซึ่งต้องอาศัยความอดทน วุฒิภาวะทางอารมณ์ และการสื่อสารที่ดี ซึ่งขัดแย้งกับลักษณะธรรมชาติของวัยรุ่น ที่ค่อนข้างเอาแต่ใจ อารมณ์ร้อน และขาดความอดทน (Mehtap and zulal, 2014) เมื่อเกิดปัญหาจะใช้อารมณ์ และมีการตัดสินใจแบบหุนหันพลันแล่นตามช่วงวัยโดยไม่มีการยั้งคิด (ดารา จ้อยใบ, 2554) นอกจากนี้ การตั้งครรภ์ยังทำให้สตรีวัยรุ่น มีปัญหาด้านจิตใจและอารมณ์ มีการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน ทำให้การแสดงออก

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์หัดถดถอยพหุคูณของปัจจัยทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น

ปัจจัยทำนาย	b	S.E.	β	t	p-value
constant	5.204	-	-	-	-
1. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง	.991	.279	.275	3.546	.001
2. การรับรู้แหล่งสนับสนุนทางสังคม	.360	.097	.264	3.720	.000
3. ความเพียงพอของรายได้ครอบครัว	7.834	2.240	.254	3.497	.001

$$R^2 = .268, R = .517, F = 17.170, p < .001$$

ทางอารมณ์ไม่คงที่ (ศรุตยา ร่องเลื่อน และคณะ, 2555) ทำให้เกิดความขัดแย้งกับคู่สมรสได้ง่าย เช่นเดียวกับ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2553) ที่กล่าวว่า ในชีวิตสมรสหญิงและชายจะต้องปรับตัวเข้ากับบทบาทใหม่อย่างสามภรรยา ซึ่งความยากลำบากอาจเกิดขึ้นได้ถ้าหญิงและชายยังไม่มีความเข้าใจทางจิตใจ นอกจากนี้ธรรมชาติของวัยรุ่นมักต้องการความเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง บางครั้งมีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป และเชื่อว่าตัวเองถูกที่สุด การมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามจึงเป็นความรักแบบรักตัวเองมากกว่าที่จะเป็นไปในลักษณะของความสัมพันธ์ลึกซึ้งหรือรับผิดชอบร่วมกัน (วิโรจน์ อารีย์กุล, 2553) ดังนั้น สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นเกินครึ่ง จึงมีการปรับตัวในชีวิตสมรสในระดับปานกลางถึงต่ำ

2. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .357$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Robinson and Cameron (2012), Eroland Orth (2013) และ Claude et al, (2014) ที่พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส เพราะความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกต่อการให้คุณค่าและการยอมรับนับถือตนเองเป็นความรู้สึกว่าตนมีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาได้ตามศักยภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัวทางอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้ (นิตยา ไทยาภิรมณ์, 2555) และทำให้สามารถต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคได้อย่างเหมาะสม สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง จึงมีการปรับตัวในชีวิตสมรสที่ดี การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในชีวิตสมรสในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .349$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Farah

et al, (2013) สุธรรม นันทมงคลชัย และคณะ (2548) ลิธิพงษ์ ศรีตุลา (2541) ที่พบว่าสตรีที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจะมีการปรับตัวในชีวิตสมรสได้ดีกว่า และ Claude et al, (2014) พบว่า คู่สมรสที่แสวงหาการสนับสนุนจากครอบครัวหรือเพื่อน มักจะมีระดับการปรับตัวในชีวิตสมรสที่สูง ดังนั้น การที่สตรีตั้งครรภ์ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูง เวลาที่มีปัญหาในชีวิตสมรสจึงมีแหล่งที่ช่วยแก้ปัญหาและลดความตึงเครียด เมื่อเกิดปัญหาระหว่างสามภรรยา จะช่วยประคับประคองให้มีการปรับตัวเข้าหากันได้อย่างเหมาะสม ส่วนความเพียงพอของรายได้ครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในชีวิตสมรสในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\eta = .303$) สอดคล้องกับ Yumiko and Hisako (2012) ที่พบว่าความมั่งคั่งในชีวิตมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรสในสตรีตั้งครรภ์ และ Muhammad et al, (2014) พบว่า สถานะทางการเงิน และรายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส ทั้งนี้ รายได้ครอบครัว หมายถึง ความสามารถที่จะจัดหาปัจจัยที่จะมาตอบสนองความต้องการหรือความจำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน หากมีรายได้ที่เพียงพอจะทำให้ลดความตึงเครียดและความขัดแย้งในครอบครัว และสามารถปรับตัวเข้าหากันได้ดีกว่า (Kinnunen and Feldt, 2004; Lucas, Jason and Chonming, 2007)

อายุ ระดับการศึกษา และลักษณะครอบครัว พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ Bayraktaroglu and Cakici (2013) ที่ศึกษาในคู่สมรสวัยทำงาน พบว่า อายุ สามารถทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้เป็นวัยรุ่น ส่วนใหญ่มีอายุใกล้เคียงกันมาก คือ อยู่ระหว่าง 17-19 ปี

(ร้อยละ 84.1) ทำให้ไม่มีความแปรปรวนของอายุ จึงทำให้อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิต สมรส ระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรสในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ Kehined (2013) ที่พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นมีระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกันมาก คือ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมต้น (ร้อยละ 57.2) จึงทำให้วัยรุ่นมีความรู้ในการจัดการปัญหาได้ใกล้เคียงกัน ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ Mihalcea et al, (2013) ที่พบว่าคู่สมรสที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะมีการปรับตัวและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันสูงกว่า นอกจากนี้ สุธรรม นันทมงคลชัย และคณะ (2548) พบว่า สตรีที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลายขึ้นไปปรับตัวดีกว่าสตรีที่ศึกษาระดับประถมหรือมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นการศึกษาในคู่สมรสทุกช่วงอายุ จึงมีความหลากหลายของระดับการศึกษาส่งผลให้มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส

ลักษณะครอบครัว พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรสในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น เนื่องจากส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย (ร้อยละ 66.2) ส่วนสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยวแต่มีแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่ดี และรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในระดับปานกลางถึงสูง จึงช่วยให้ปรับตัวในชีวิตสมรสได้ดี ซึ่งจากการศึกษาของ Antoaneta and Maria (2013) พบว่า ลักษณะครอบครัวเดิมที่คล้ายคลึงกัน ทั้งรูปแบบของความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่ของตน จะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวในชีวิตสมรสมากกว่าลักษณะครอบครัว ดังนั้น จำนวนสมาชิกหรือลักษณะครอบครัวเดี่ยวหรือขยาย จึงไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรสในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น

3. ปัจจัยทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสของ

สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ($\beta = .275$) มีอำนาจการทำนายสูงสุด รองลงมา คือ การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = .264$) และความเพียงพอของรายได้ครอบครัว ($\beta = .254$) ตามลำดับ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการการยอมรับทั้งจากตนเองและผู้อื่น วัยรุ่นที่รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและได้รับการยอมรับจะมีความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาและอุปสรรคได้ ทำให้เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้ง วัยรุ่นจึงเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาและปรับตัวได้อย่างเหมาะสม (นิตยา ไทยาภิรมณ์, 2555) อีกทั้งการตั้งครรภ์ก็ถือเป็นภาวะวิกฤตในชีวิตของวัยรุ่น หากเป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม สตรีวัยรุ่นจะรู้สึกผิดละอาย และรู้สึกว่าตนไม่มีคุณค่า ในทางตรงกันข้าม หากเป็นการตั้งครรภ์ที่วางแผน จะรู้สึกได้รับการยอมรับจากสามีและครอบครัว สตรีวัยรุ่นจะรู้สึกภาคภูมิใจ มีความสุข และรับรู้ถึงคุณค่าในตนเองมีความสุขกับการปรับบทบาทการเป็นแม่ (ศรุตยา รองเลื่อน และคณะ, 2555) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้พบว่าเกือบครึ่ง (ร้อยละ 42.8) เป็นการตั้งครรภ์ที่วางแผน (รุ่งทิพย์ กาตักดี และคณะ, 2556) จึงทำให้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสามารถทำนายการปรับตัวในชีวิตสมรสได้สูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Robinson and Cameron (2012), Eroland Orth (2013) Claude et al, (2014) รองลงมาเป็นการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมซึ่งเป็นปัจจัยที่แสดงถึงความสามารถในการแสวงหา หรือการมีแหล่งให้ความช่วยเหลือในยามที่เกิดปัญหา หรือความขัดแย้งระหว่างคู่สมรส ผู้ที่มีการรับรู้แหล่งสนับสนุนทางสังคมสูง จะมีแหล่งที่ช่วยแก้ปัญหาและลดความตึงเครียด ทำให้ปรับตัวเข้าหากันได้ดีขึ้นและเนื่องจากวัยรุ่นส่วนใหญ่ยังอยู่ในระยะพึ่งพาและมักจะใช้อารมณ์แก้ไข้ปัญหา ประกอบกับช่วงตั้งครรภ์วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ทำให้เกิดความขัดแย้งกันได้บ่อยครั้ง การได้รับการดูแลช่วย

เหลือหรือคำแนะนำจากผู้อื่น จะช่วยให้มีการ ประนีประนอมและสามารถปรับตัวได้ดีกว่า (Farah et al., 2013) และความเพียงพอของรายได้ ครอบครัวเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายการปรับตัวใน ชีวิตสมรสได้เช่นกัน ทั้งนี้เพราะเงินเป็นปัจจัยที่ สำคัญในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน การมีรายได้ อย่าง เพียงพอจะช่วยให้สามารถจัดหาทรัพยากรได้อย่าง เหมาะสม และเติมเต็มความต้องการด้านต่างๆ ได้ (Lucas et al., 2007; Kinnunen and Feldt, 2004; Farhana et al., 2010) โดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งส่วนใหญ่ ยังไม่ได้ทำงาน บางคนยังอยู่ในระหว่างศึกษาเล่าเรียน และยังไม่มียาได้เป็นของตนเอง ต้องอาศัยรายได้

จากพ่อแม่หรือสามี และการตั้งครร์ทำให้ภาระ ด้านค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น การมีรายได้ที่เพียงพอ จะทำให้สตรีตั้งครร์วัยรุ่นมีความสบายใจ ไม่วิตกกังวล และปรับตัวในชีวิตสมรสได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

พยาบาลหน่วยฝากครรภ์ควรจัดโปรแกรมการ พยาบาลเพื่อส่งเสริมให้สตรีตั้งครร์วัยรุ่นมีความ รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และจัดหาหรือแนะนำแหล่ง สนับสนุนทางสังคม เพื่อช่วยให้สตรีตั้งครร์วัยรุ่นมี การปรับตัวในชีวิตสมรสที่ดี

.....

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมการปกครอง. (2555). สถิติการหย่าร้างของ สังคมไทย. เข้าถึงเมื่อ 3 ตุลาคม 2556 สืบค้น จาก <http://www.thaiseoboard.com>
- ดารา จ้อยใบ. (2554). ผลของโปรแกรมพัฒนาทักษะ การปรับตัวในชีวิตสมรสของมารดาวัยรุ่น อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาเอกอนามัย ครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิตยา ไทยาภิรมณ์. (2555). การสร้างเสริมสุขภาพ เด็กวัยรุ่น. ในพิมพ์ภาพลักษณ์กลิ่น (บรรณาธิการ). การสร้างเสริมสุขภาพเด็กทุกช่วงวัย (หน้า 162). ขอนแก่น : คลังนาโนวิทยา.
- ยุพา จิวพัฒน์กุล. (2553). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความ อยู่ดีมีสุขของครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่นในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุขุบัณฑิต สาขาการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- รุ่งทิพย์ กาศักดิ์ เยาวลักษณ์ เสรีเสถียร และอารีรัตน์ บางพิเชษฐ์. (2556). ปัจจัยทำนายภาวะ ซึมเศร้าในสตรีตั้งครร์วัยรุ่น. วารสาร พยาบาลศาสตร์, 31(2), 38-48.
- ศรุตยา รองเลื่อน ภัทรวลัย ตลิ่งจิตร และ สมประสงค์ ศิริบริรักษ์. (2555). การตั้งครร์ไม่พึงประสงค์ ในวัยรุ่น: การสำรวจปัญหาและความต้องการ การสนับสนุนในการรักษาพยาบาล. วารสาร พยาบาลศิริราช, 5(1), 14-28.
- วิโรจน์ อารีย์กุล. (2553). การดูแลสุขภาพและการ ให้คำแนะนำวัยรุ่น (หน้า 79-89). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). จิตวิทยาพัฒนาการ ชีวิตทุกช่วงวัยกับวัยรุ่น-วัยสูงอายุ. (พิมพ์ ครั้งที่ 9) เล่ม 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหา- วิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. มปป. (2556). นโยบายและยุทธศาสตร์ การ

- พัฒนาสถาบันครอบครัว. เข้าถึงเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2556 จาก <http://www.m-society.go.th>
- ลิริพงษ์ ศรีตุลา. (2541). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจ: ศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุธรรม นันทมงคลชัย พูนสุข ช่วยทอง ประภัตรฐปมมงคล และสุรินทร์ กลัมพากร. (2548). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรสของสตรีในเขตชนบท จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*, 3(3), 11-18.
- ภาษาอังกฤษ**
- Antoaneta, A.M., & Maria, N.T. (2013). Predictor of marital adjustment: Are there any difference between woman and men? *Europe's Journal of Psychology*, 9(3), 427-442.
- Bayraktaroglu, H. & Cakici, E. (2013). Factors related with marital adjustment. *Eurasian Journal of Educational Research*, 53/A: 297-312.
- Burhan, C. & Zafer G.C. (2013). The variables predicting couple burnout. *Elementary Education Online*, 12(2), 561-574. <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Boonyamalik, P. (2005). *Epidemiology of adolescent suicidal ideation: Role of life stress, depression symptoms and substance use in Thailand*. Unpublished doctoral dissertation, Johns Hopkins University.
- Claude, B., Marie-France, D.S., Stephane, S., Caroline, D., Ghassan, E.B., & Yuan, L. (2014). Self-esteem, coping efforts and marital adjustment. *Europe's Journal of psychology*, 10(4), 660-671.
- Denero, R.E., Conger, R.D., Shaver, P.R., Widaman, K.F., & Larsen, R.D. (2011). Influence of family and adult romantic partners on romantic attachment security. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*, 1, 16-30.
- Erol, R.Y., & Orth, U. (2013). Actor and partner effects of self-esteem on relationship satisfaction and the mediating role of secure attachment between partners. *Journal of Research in Personality*, 47(1), 26-35.
- Farah, Q., Amna, K., Sabahat, H., Zill, E., & Girmay, M. (2013). The association of mental relationship and perceived social support with mental health of women in Pakistan. *BMC Public Health*, 13, 1150-1179.
- Farhana, K., Tahir, P., & Sidra, I. (2010). The role of economic resources in marital adjustment of women in the province Kheber Pakhtoon Khawa (KPK). *Journal of Education and Sociology*, ISSN: 2078-032X, December.
- Immak, N., Srisang, P., & Ungpansattawong, S. (2009). The relationship between self-esteem, marital relationship, social support, and psychological well-being in first-time pregnant Adolescents. *J Nurs Sci & Health*, 32(4), 55-62.
- Judith, A.C., Eric, D., Cynthia, R.D., Claudia, M.J., Ayelet, R.B., Nicole, U., Sarah, T., & Christos, M. (2014). Partnership and

- extended family relationship quality moderate associations between lifetime psychiatric diagnosis and current depressive symptoms in midlife. *Journal of Social & Clinical Psychology*, 33(7), 612-629.
- Kehinde, A. (2013). Providing counseling to foster marital adjustment among Nigerian couple. *Journal of Education Review*, 6(2), 175-182.
- Kinnunen, U., & Feldt. (2004). Economic stress and marital adjustment among couples: Analysis at the dyadic level. *European Journal of Social Psychology*, 34(5), 519-532.
- Locke, H.J. (1951). *Predicting adjustment in marriage: A comparison of a divorce and happily married group*. New York: Holt.
- Lucas, R.D., Jason, S.C., & Chonming, Y. (2007). Materialism, perceive financial problems, and marital satisfaction. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 35(3), 260-281.
- Mehtap, D., & Zulal, E. (2014). An analysis of the relationship between temperament and character qualities and marital adjustment. *International Journal of Academic Research Part B*, 6(2), 127-132.
- Melek, K., & Ercumend, E. (2008). The effect of the marriage enrichment program base on the cognitive-behavioral approach on the marital adjustment of couple. *Educational sciences theory & practice*, 8(3), 977-986.
- Mihalcea, A., Llescu, D., & Dinca, M. (2013). The influence of educational level on couple relationships. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 78, 41-45.
- Muhammad, A., Naeem, M., & Khalid, M. (2014). Marital adjustment and life satisfaction among early and late marriage. *Journal of Education and Practice*, 5(17), 83-90.
- Robinson, K.J., & Cameron, J.J. (2012). Self-esteem is a shared relationship resource: Addictive effects of dating partners' self-esteem level predict relationship quality. *Journal of Research in Personality*, 46(2), 227-230.
- Santhya, K.G., Usha, R., Rajib, A., Shireen, J.J., Faujdar, R., & Abhishek, S. (2010). Association between early marriage and young women's marital and reproductive health outcomes: Evidence from India. *International Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 36(3), 132-139.
- Srisaeng P. (2003). *Self-esteem, stressful life event, social support, and postpartum depression in adolescent mothers in Thailand*. Unpublished doctoral dissertation, Case Western Reserve University.
- Trace, K., Alexandria, M., Anna, D., Urania, M., Linda, N., & Deric, G. (2013). "What's love got to do with it: Relationship functioning and mental and physical quality of life among pregnant adolescent couples". *American Journal of Community and Psychology*, 52, 288-301.
- Yumiko, I. & Hisako, H. (2010). Factors related to marital adjustment in couples during pregnancy. *Journal of Japan Academy of Midwifery*, 26(1), 40-8.